

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO**

**Į S A K Y M A S
DĖL DARBUOTOJŲ APSAUGOS NUO VIBRACIJOS KELIAMOS RIZIKOS NUOSTATŲ
PATVIRTINIMO**

2004 m. kovo 2 d. Nr. A1-55/V-91
Vilnius

Siekdami gerinti darbuotojų saugą ir sveikatą ir įgyvendindami 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/44/EB „Dėl būtinausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizinių veiksnių (vibracijos) keliamą riziką darbuotojams“ nuostatas:

1. T v i r t i n a m e Darbuotojų apsaugos nuo vibracijos keliamos rizikos nuostatus (pridedama).

2. N u s t a t o m e , kad:

2.1. 1 punkte nurodyti nuostatai įsigalioja nuo 2005 m. liepos 1 d.;

2.2. įmonės, įstaigos, organizacijos ir kitos organizacinės struktūros, naudojančios darbo priemones, kurios kelia vibraciją, įvertina darbo priemonių keliamą riziką ir iki 2005 m. liepos 1 d. jas modernizuoja arba vietoj jų įsigyja naujas, atitinkančias 1 punkte nurodytų nuostatų reikalavimus;

2.3. darbo priemonėms, kurias įmonės įsigijo ir suteikė darbuotojams naudoti iki 2007 m. liepos 1 d. ir kurioms taikant techninės pažangos ir/ar organizacines priemones, negalima laikytis ribinių kasdienio veikimo verčių, 1 punkte nurodyti nuostatai taikomi nuo 2010 m. liepos 1 d.;

2.4. darbo priemonėms, naudojamoms žemės ir miškų ūkyje ir kurioms taikant techninės pažangos ir/ar organizacines priemones, negalima laikytis ribinių kasdienio veikimo verčių, 1 punkte nurodyti nuostatai taikomi nuo 2014 m. liepos 1 d.

3. R e k o m e n d u o j a m e įmonėms, įstaigoms, organizacijoms ir kitoms organizacinėms struktūroms taikyti 1 punkte nurodytų nuostatų reikalavimus modernizuojant ar įsigyjant naujas darbo priemones nuo kitos dienos po šio įsakymo oficialaus paskelbimo leidinyje „Valstybės žinios“.

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRĖ

VILIJA BLINKEVIČIŪTĖ

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

JUOZAS OLEKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministro ir Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2004 m. kovo 2 d.
įsakymu Nr. A1-55/V-91

DARBUOTOJŲ APSAUGOS NUO VIBRACIJOS KELIAMOS RIZIKOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbuotojų apsaugos nuo vibracijos keliamos rizikos nuostatuose (toliau – nuostatai) nustatyti būtinausi reikalavimai dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos jų sveikatai ir saugai, kurią kelia ar gali sukelti mechaninė vibracija.

2. Nuostatų reikalavimai taikomi bet kuriai darbuotojų veiklai, bet kurios ekonominės veiklos įmonėse, įstaigose, organizacijose ar kitose organizacinėse struktūrose (toliau – įmonės) ir jų darbo vietoms, kur darbuotojams kyla ar gali kilti mechaninės vibracijos veikimo ir pakenkimo sveikatai rizika.

3. Kolektyvinėse sutartyse gali būti nustatyti ir taikomi papildomi reikalavimai, užtikrinantys aukštesnį darbuotojų apsaugos nuo vibracijos lygį, negu nustatytą šiuose nuostatuose.

4. Nuostatai parengti vadovaujantis 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/44/EB „Dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizinių veiksmų (vibracijos) keliamą riziką darbuotojams“ nuostatomis.

II. SĄVOKOS

5. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

Rankas veikianti vibracija – perduodami į rankas kenksmingi darbuotojo sveikatai ir saugai mechaniniai virpesiai, ypač sukelti kraujagyslių, kaulų sąnarių ir raumenų bei neurologinius pakenkimus.

Visą kūną veikianti vibracija – perduodami į visą kūną kenksmingi darbuotojo sveikatai ir saugai mechaniniai virpesiai, ypač sukelti nugaros apatinės srities negalavimus ir stuburo traumas.

6. Kitos šių nuostatų sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos darbo kodekso (Žin., 2002, Nr. [64-2569](#)), Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo (Žin., 2003, Nr. [70-3170](#)) ir Lietuvos Respublikos profesinės sveikatos priežiūros įstatymo (Žin., 1999, Nr. [32-902](#)) sąvokas.

III. VIBRACIJOS VEIKIMO VERTĖS

7. Rankas veikianti vibracija:

7.1. ribinė kasdienio veikimo vertė paskaičiuota aštuonių valandų darbo laiko trukmei neturi viršyti 5 m/s²;

7.2. kasdienio veikimo vertė darbo procese paskaičiuota aštuonių valandų darbo laiko trukmei neturi viršyti 2,5 m/s².

8. Darbuotojo rankas veikianti vibracija turi būti įvertinama arba išmatuojama kaip nurodyta šių nuostatų 1 priede.

9. Visą kūną veikianti vibracija:

9.1. ribinė kasdienio veikimo vertė paskaičiuota aštuonių valandų darbo laiko trukmei neturi viršyti 1,15 m/s² arba veikiančios vibracijos dozės vertė neturi viršyti 21 m/s^{1,75};

9.2. kasdienio veikimo vertė darbo procese paskaičiuota aštuonių valandų darbo laiko trukmei neturi viršyti 0,5 m/s² arba veikiančios vibracijos dozės vertė neturi viršyti 9,1 m/s^{1,75}.

10. Visą darbuotojo kūną veikianti vibracija turi būti įvertinama arba išmatuojama kaip nurodyta šių nuostatų 2 priede.

11. Vibracijos ribinių kasdienio veikimo verčių ir kasdienio veikimo verčių darbo procese sąvokų paaiškinimai ir šių verčių paskaičiavimo pavyzdžiai pateikiami šių nuostatų 3 informaciniame priede.

IV. VIBRACIJOS KELIAMOS RIZIKOS VERTINIMAS

12. Darbdaviui atstovaujantis asmuo (toliau – įmonės vadovas) ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai, įgyvendindamas darbdavio pareigą sudaryti darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas visais su darbu susijusiais aspektais, vadovaudamasis Profesinės rizikos vertinimo nuostatais, patvirtintais socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2003 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. A-159/V-612 (Žin., 2003, Nr. [100-4504](#)), organizuoja profesinės rizikos vertinimą ir, jei reikia, darbuotojus veikiančios mechaninės vibracijos verčių (nuostatų 7 ir 9 punktai) matavimus kaip nurodyta nuostatų 1 ir 2 prieduose.

13. Darbo priemonės, atsižvelgus į konkrečias jos naudojimo sąlygas, vibracijos veikimo vertė gali būti įvertinta vadovaujantis darbo priemonės gamintojo informacija apie tikėtinas darbo priemonės vibracijos vertes, nurodytas darbo priemonės gamintojo pateiktuose darbo priemonės dokumentuose.

14. Nuostatų 12 punkte nurodytą darbo priemonių vertinimą ir vibracijos matavimą atitinkamu dažnumu turi būti pavedama atlikti akredituotoms arba teisės aktų nustatyta tvarka atestuotoms įstaigoms. Įvertinus ir (ar) išmatavus mechaninės vibracijos veikimo vertes, gauti duomenys įrašomi į Profesinės rizikos nustatymo kortelę (Profesinės rizikos vertinimo nuostatų 1 priedas), kuri išsaugoma, kad vėliau duomenis galima būtų patikrinti ar palyginti.

15. Vertinant vibracijos keliamą riziką darbuotojo sveikatai, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas:

15.1. veikimo vertėms (nuostatų 7 ir 9 punktai), veikimo rūšiai (nuostatų 5.1 ir 5.2. punktai) ir trukmei, atsižvelgiant į visas veikiančias nepastovias (nutrūkstančias) vibracijas ar pasikartojančius smūgius;

15.2. kad nebūtų viršijamos ribinės kasdienio veikimo vertės ir veikimo vertės darbo procese, nurodytoms nuostatų 7 ir 9 punktuose;

15.3. nėščių, neseniai pagimdžiusių moterų, jaunų asmenų, invalidų apsaugai nuo galimo vibracijos veikimo;

15.4. ypatingoms darbo sąlygoms, pvz., žemai temperatūrai;

15.5. darbuotojų, kurių kasdieninė darbo laiko trukmė viršija aštuonias darbo valandas, apsaugai nuo vibracijos veikimo;

15.6. bet kokiai netiesioginei įtakai darbuotojų saugai ir sveikatai, kuri atsiranda dėl mechaninės vibracijos ir darbo vietos ar dėl kitų darbo priemonių sąveikos;

15.7. gamintojo pateiktai informacijai apie darbo priemonę, ypač gamintojo nustatytiems reikalavimams darbo priemonės naudojimui;

15.8. galimybei naudojamą ar naudojamas darbo priemones pakeisti kitomis darbo priemonėmis, kurių mechaninės vibracijos veikimas būtų minimalus;

15.9. darbuotojų sveikatos patikrinimų duomenims.

16. Nustačius, kad vibracijos veikimo vertės didesnes, kaip nustatyta nuostatų 7 ir 9 punktuose, turi būti parengtos vibracijos veikimo šalinimo arba mažinimo priemonės. Atlikus rizikos vertinimą, kaip nurodyta nuostatų 12 punkte, ir įsitikinus, kad tolesnis išsamus rizikos vertinimas nebūtinas, Profesinės rizikos nustatymo kortelėje įrašomas tokio sprendimo pagrindimas. Pakartotinai rizika vertinama ir nustatoma, jei yra žymių pasikeitimų (modernizuota darbo priemonė, įgyvendintos priemonės vibracijos mažinimui ir kita), dėl kurių ankstesnis įvertinimas gali netikti arba kai darbuotojų sveikatos patikrinimų rezultatai rodo, kad būtina išmatuoti vibracijos

veikimo vertes ir nustatyti, ar faktinės veikiančios vibracijos ribinė kasdienio veikimo ar kasdienio veikimo vertė darbo procese neviršija verčių, nustatytų nuostatų 7 ir 9 punktuose.

V. VIBRACIJOS KELIAMOS RIZIKOS ŠALINIMO IR MAŽINIMO PRIEMONĖS

17. Nustačius vibracijos keliamą riziką ji turi būti šalinama arba kiek įmanoma sumažinama. Vibracijos rizika mažinama taikant Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje išdėstytus rizikos šalinimo ar mažinimo principus ir įgyvendinant konkrečias priemones. Nustačius, kad viršijamos nuostatų 7.2 ir 9.2 punktuose nurodytos kasdienio veikimo vertės darbo procese, įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai organizuoja techninių ir/ar organizacinių priemonių, skirtų mechaninės vibracijos veikimui ir jo keliamai rizikai kuo labiau sumažinti, parengimą ir įgyvendinimą:

17.1. taikant kitus darbo metodus, leidžiančius sumažinti vibracijos veikimą, iš jų trumpinant darbuotojų, kuriuos veikia mechaninė vibracija, darbo laiką ir numatant papildomas poilsio pertraukas, kaip nustatyta Papildomų ir specialiųjų pertraukų, įskaitomų į darbo laiką, nustatymo tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 160 (Žin., 2003, Nr. [14-559](#));

17.2. naudojant kitas, kuo mažesnę vibraciją sukeliančias darbo priemones;

17.3. įrengiant pagalbinę įrangą, sumažinančią vibracijos veikimą, pavyzdžiui, įrengiant visą darbuotojo kūno veikiančią vibraciją mažinančias sėdynes, į rankas perduodamą vibraciją mažinančias rankenas ir kitą;

17.4. parengiant darbo priemonių, darbo vietų keliančių mechaninės vibracijos pavojų modernizavimo priemones ar programas;

17.5. pakeičiant darbo vietų įrengimą ir jose esančių darbo priemonių įrengimą (instaliavimą ir/ar išdėstymą);

17.6. informuojant darbuotojus apie darbo vietas ir darbo priemones, keliančias vibracijos pavojų bei apmokant saugiai naudoti darbo priemones;

17.7. aprūpinant vibracijos veikiamus darbuotojus drabužiais, skirtais apsaugoti nuo šalčio ir drėgmės.

18. Įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai privalo imtis priemonių, kad darbuotojai nebūtų veikiami didesnės kaip ribinės kasdienio veikimo vertės vibracijos.

19. Jei, nepaisant priemonių, kurių įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai ėmėsi vykdydamas šių nuostatų reikalavimus, ribinės kasdienio veikimo vertės yra viršijamos, įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai išsiaiškina priežastis, kodėl vibracijos ribinė kasdienio veikimo vertė buvo viršyta, ir nedelsdamas organizuoja priemonių, skirtų vibracijos sumažinimui žemiau ribinių kasdienio veikimo verčių įgyvendinimą.

20. Įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai nuostatų 16–20 punktuose nurodytas priemones visų pirma įgyvendina darbo vietose, kur vibracijos gali būti veikiami jauni asmenys, nėščios, neseniai pagimdžiusios, krūtimi maitinančios moterys ir dirbantys invalidai.

VI. DARBUOTOJŲ INFORMAVIMAS IR MOKYMAS

21. Įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai privalo užtikrinti, kad darbuotojai, kuriems darbe kyla rizika dėl mechaninės vibracijos, ir jų atstovai būtų supažindinti su nuostatų 12–14 punktuose nurodytais rizikos įvertinimo rezultatais ir informuoti apie:

21.1. priemones, kurių imtasi, kad būtų pašalinta arba kuo labiau sumažinta vibracijos keliamą riziką;

- 21.2. faktines išmatuotas vibracijos veikimo vertes, nurodant, ar jos viršija ar neviršija verčių, nurodytų nuostatų 7 ir 9 punktuose;
- 21.3. nelaimingus atsitikimus darbe ir profesines ligas, kuriuos gali sukelti naudojamos darbo priemonės;
- 21.4. įmonėje nustatytą pranešimų apie traumas ir kitus sveikatos pakenkimus tvarką;
- 21.5. įmonėje nustatytą privalomųjų sveikatos patikrinimų tvarką ir aplinkybes, kurioms esant darbuotojas turi teisę pasitikrinti sveikatą savo iniciatyva;
- 21.6. saugius darbo būdus, kad mechaninės vibracijos veikimas būtų kuo mažesnis.
22. Darbuotojai, darbuotojų atstovai saugai ir sveikatai turi būti konsultuojami ir turi teisę dalyvauti svarstant apsaugos nuo vibracijos ir kitų sveikatai kenksmingų ar pavojingų veiksmų klausimus.

VII. DARBUOTOJŲ SVEIKATOS TIKRINIMAI

23. Išmatavus darbo priemonių skleidžiamos vibracijos veikimo vertes ir nustatant, kad jos viršija vertes, nurodytas nuostatų 7 ir 9 punktuose, nedelsiant turi būti organizuojami darbuotojų sveikatos patikrinimai. Tais atvejais, kai išmatuotos darbo priemonių skleidžiamos vibracijos veikimo vertės mažesnės už nurodytas nuostatų 7 ir 9 punktuose, darbuotojų sveikatos tikrinimas atliekamas Asmenų, dirbančių galimos profesinės rizikos sąlygomis (kenksmingų veiksmų poveikyje ir pavojingą darbą), privalomo sveikatos tikrinimo tvarkoje, patvirtintoje sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (Žin., 2000, Nr. [47-1365](#)), nustatytu periodiškumu.

24. Sveikatos patikrinimai, į kurių rezultatus atsižvelgiama taikant prevencines priemones konkrečioje darbo vietoje, turi padėti užkirsti kelią bet kokiems darbuotojų sveikatos pakenkimams, susijusiems su vibracijos veikimu, ir padėti sveikatos pakenkimus diagnozuoti jiems tik pradėjus reikštis.

25. Darbuotojams, kurių darbas susijęs su galimu vibracijos poveikiu, privalomi sveikatos patikrinimai privalo būti paskirti:

25.1. kaip nustatyta Asmenų, dirbančių galimos profesinės rizikos sąlygomis (kenksmingų veiksmų poveikyje ir pavojingą darbą), privalomo sveikatos tikrinimo tvarkoje;

25.2. bet kuriuo atveju, kai nustatoma, kad darbuotojus veikia vibracija, kurios veikimo vertės viršija nuostatų 7.2 ir/ar 9.2 punktuose nurodytas veikimo vertes.

26. Kiekvieno darbuotojo, kurio sveikata tikrinama vadovaujantis nuostatų 23 ir 25 punktuose nurodyta sveikatos tikrinimo tvarka ir periodiškumu, pagal darbuotojo sveikatos tikrinimo rezultatus pildoma asmens medicininė knygelė (sveikatos pasas) forma Nr. 048/a. Šios asmens medicininės knygelės duomenys konfidencialūs ir ji saugoma Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų, pildomų sveikatos priežiūros įstaigose, sąrašo ir saugojimo terminų, patvirtintų sveikatos apsaugos ministro 1999 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. 515 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigų veiklos apskaitos ir atskaitomybės tvarkos“ (Žin., 1999, Nr. [103-2972](#)), nustatyta tvarka, kad ją būtų galima vėliau patikrinti.

27. Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriaus reikalavimu pateikiamos asmens medicininės knygelės (nuostatų 26 punktas) kopijos, jam pasirašius dėl žinių apie darbuotojo sveikatą konfidencialumo išsaugojimo. Darbuotojui pareikalavus, jis gali susipažinti su savo ligos istorija ar ambulatorine kortele.

28. Kai patikrinus darbuotojo sveikatą nustatoma, kad jis serga vibracijos sukelta liga ar yra neigiamų jo sveikatai poveikio požymių, kurie (pagal darbo medicinos gydytojo arba profesinės sveikatos priežiūros specialisto išvadą) atsirado dėl vibracijos veikimo:

28.1. gydytojas, tikrindamas darbuotojo sveikatą, ar įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistas darbuotojui praneša apie jo sveikatos patikrinimo rezultatus. Darbuotojas turi gauti informaciją ir patarimus dėl sveikatos tikrinimų, kurie yra būtini, kai vibracijos veikimas darbo vietoje pašalinamas;

28.2. Įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai privalo būti darbuotojo informuojamas apie sveikatos patikrinimų rezultatus, pateikiant medicininę knygelę (sveikatos pasą) forma Nr. 048/a. Tokie duomenys apie darbuotojo sveikatos būklę yra konfidencialūs ir jie negali būti skelbiami ar kitaip platinami;

28.3. Įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai privalo peržiūrėti ir patikslinti pagal nuostatų 12–14 punktų reikalavimus atliktą rizikos įvertinimą ir priemones, vibracijos veikimui pašalinti arba sumažinti iki sveikatai nekenksmingo bei atsižvelgti į profesinės sveikatos priežiūros specialisto, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialisto rekomendacijas vibracijos keliamai rizikai pašalinti arba sumažinti ir jas įgyvendinti, įskaitant galimybę skirti darbuotojui kitą darbą, kur nėra vibracijos veikimo.

29. Nustačius darbuotojo sveikatos pakenkimą, kurį galėjo sukelti vibracijos veikimas, darbo medicinos gydytojas, įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistas ar Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius gali pareikalauti, kad sveikatą pasitikrintų ir kiti darbuotojai, dirbantys analogiškėmis sąlygomis.

VIII. IŠIMTYS IR JŲ TAIKYMAS

30. Jūrų ir oro transporte, atsižvelgiant į pateisinamas aplinkybes ir taikomas technines ir organizacines priemones, gali būti netaikomas nuostatų 18 punkto reikalavimas neviršyti visą kūną veikiančios vibracijos ribinės kasdienio veikimo vertės.

31. Kai darbuotojus veikia žemesnių kaip nuostatų 7.2 ir 9.2 punktuose nurodytų veikimo verčių vibracija, tačiau tam tikrais tarpsniais ji žymiai kinta ir kartais gali viršyti ribinę kasdienio veikimo vertę darbo procese, gali būti netaikomas nuostatų 18 punkto reikalavimas neviršyti visą kūną veikiančios vibracijos ribinės kasdienio veikimo vertės. Tačiau šiuo atveju apskaičiuota vidutinė kasdienio veikimo vertė per 40 valandų turi būti mažesnė už ribinę kasdienio veikimo vertę ir turi būti įrodyta, kad dėl veikimo kaitos pobūdžio ir dirbant tokiu būdu, kyla mažesnė rizika nei dėl ribinės kasdienio veikimo vertės.

32. Išimčių, numatytų nuostatų 30 ir 31 punktuose, taikymo klausimus įmonėje įmonės vadovas suderina su darbuotojų atstovais. Tokių išimčių taikymas gali būti numatytas kolektyvinėse sutartyse ir/ar įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos vietiniuose (lokaliniuose) norminiuose teisės aktuose. Numatant išimtis turi būti įgyvendinamos priemonės, kurios užtikrintų, kad vibracijos veikimas darbuotojų sveikatai būtų kiek galima sumažintas, o darbuotojų, kurie veikiami vibracijos, sveikatos patikrinimai turi būti atliekami gydytojų, tikrinančių darbuotojų sveikatą, nustatytu dažnumu. Įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai pateikia Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniam skyriui su darbuotojų atstovais suderintą raštišką informaciją dėl išimčių, nurodytų nuostatų 30–31 ir 37–38 punktuose, taikymo. Informacijoje nurodoma:

32.1. priežastys, dėl kurių taikytinos išimtis;

32.2. darbai, darbo procesai, kur taikomos išimtis, darbuotojų, dirbančių tokiomis sąlygomis, skaičius, numatomas laikotarpis iki kada taikomos išimtis;

32.3. nustatytas darbuotojų sveikatos tikrinimų dažnumas;

32.4. vibracijos veikimo mažinimo darbuotojų sveikatai priemonės.

33. Įmonių informaciją apie išimčių, numatytų nuostatų 30–31 punktuose, taikymą Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniai skyriai pateikia Valstybinės darbo inspekcijos administracijai, kuri kaupia šią informaciją.

34. Įmonės, kurios taiko nuostatų 30–31 punktuose nurodytas išimtis, kolektyvinėse sutartyse ir/ar įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos vietiniuose (lokaliniuose) norminiuose teisės aktuose numato jų peržiūrėjimo periodiškumą. Išimčių taikymas turi būti peržiūrimas ne rečiau kaip kas keturi metai ir atšaukiamas iškart, kai tik nebelieka jas pateisinančių aplinkybių.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

35. Šių nuostatų reikalavimus įmonės taiko modernizuojant darbo vietas, modernizuojant ar įsigyjant naujas darbo priemones.

36. Įmonės, naudojančios darbo priemones, kurios kelia vibraciją, nuostatų 12–14 punktuose nurodyta tvarka įvertina darbo priemonių keliamą riziką ir iki 2005 m. liepos 1 d. numato ir įgyvendina jų modernizavimo priemones, užtikrinančias, kad nebūtų viršijamos rankas veikiančios vibracijos ribinė kasdienio veikimo vertė ir/ar visą žmogaus kūną veikiančios vibracijos ribinė kasdienio veikimo vertė.

37. Darbo priemonėms, kurias įmonės įsigijo ir suteikė darbuotojams naudoti iki 2007 m. liepos 6 d. ir su kuriomis dirbant, net pritaikius naujausią techninę pažangą ir/ar įgyvendinus organizacines priemones, negalima laikytis ribinių kasdienio veikimo verčių, šių nuostatų reikalavimai gali būti taikomi nuo 2010 m. liepos 1 d. Įmonėse turi būti sudarytas tokių darbo priemonių sąrašas, parengtos ir iki 2010 m. liepos 1 d. įgyvendinamos priemonės jų modernizavimui ar pakeitimui kitomis darbo priemonėmis, atitinkančiomis šių nuostatų reikalavimus.

38. Darbo priemonėms, naudojamoms žemės ir miškų ūkyje, kurias įmonės suteikė darbuotojams naudoti iki 2007 m. liepos 6 d. ir su kuriomis dirbant, net pritaikius naujausią techninę pažangą ir/ar įgyvendinus organizacines priemones, negalima laikytis ribinių kasdienio veikimo verčių, šių nuostatų reikalavimai gali būti taikomi nuo 2014 m. liepos 1 d. Įmonėse turi būti sudarytas tokių darbo priemonių sąrašas, parengtos ir iki 2014 m. liepos 1 d. įgyvendinamos priemonės jų modernizavimui ar pakeitimui kitomis darbo priemonėmis, atitinkančiomis šių nuostatų reikalavimus.

39. Šių nuostatų reikalavimų laikymosi kontrolę įmonėse vykdo Valstybinė darbo inspekcija.

RANKAS VEIKIANTI VIBRACIJA

1. Veikimo įvertinimas:

1.1. Rankas veikiančios vibracijos veikimo vertė įvertinama apskaičiuojant kasdienio vibracijos veikimo vertę aštuonių valandų darbo laiko trukmei A(8). Ši vertė išreiškiama trijose statmenose a_{hwx} , a_{hwy} ir a_{hwz} ašyse nustatytų svertinių dažnių efektinio vidurkio (*rms*) pagreičių verčių kvadratų sumos kvadratine šaknimi (bendraja vidutine kvadratine verte), kaip tai nurodyta LST EN ISO 5349-1:2002 4, 5 skyriuose ir A priede.

1.2. Veikimo vertė gali būti įvertinta apytiksliais skaičiavimais pagal gamintojų pateiktą informaciją apie naudojamos darbo priemonės skleidžiamą vibracijos vertę vadovaujantis skaičiavimo metodika arba matavimais.

2. Matavimas:

2.1. galima taikyti pavienių matavimų metodiką, kurios matavimo rezultatai turi parodyti mechaninės vibracijos veikimą konkrečiam darbuotojui. Taikoma metodika ir naudojami prietaisai privalo būti pritaikyti konkrečioms matuojamos mechaninės vibracijos charakteristikoms, aplinkos veiksniams ir matavimo prietaiso charakteristikoms pagal LST EN ISO 5349-2: 2002 reikalavimus;

2.2. matuojant darbo priemonių, kurias darbuotojui reikia laikyti abiem rankomis, vibracijos veikimą, būtina matuoti veikimą kiekvienai rankai. Veikimas nustatomas pagal didesniąją vertę. Informacija apie veikimą turi būti pateikta kiekvienai rankai atskirai.

3. Vertinant būtina ypač atsižvelgti į netiesioginį veikimą, kuris atsiranda dėl mechaninės vibracijos ir darbo vietos ar dėl kitų darbo priemonių sąveikos, kai mechaninė vibracija trukdo tinkamai naudotis valdymo įtaisais ar įvertinti prietaisų parodymus (rodmenis).

4. Vertinant vibracijos veikimą reikia atsižvelgti taip pat į netiesioginį poveikį, kuris atsiranda dėl mechaninės vibracijos ir darbo vietos ar dėl kitų darbo priemonių sąveikos, kai mechaninė vibracija mažina konstrukcijų stabilumą ar jungčių patikimumą.

5. Rankoms apsaugoti nuo mechaninės vibracijos, kaip papildančios nuostatų 17 punkte nurodytas priemonės, gali būti naudojamos asmeninės apsaugos priemonės.

VISAŲ KŪNĄ VEIKIANTI VIBRACIJA

1. Veikimo įvertinimas:

1.1. Vibracijos veikimo vertė įvertinama apskaičiuojant kasdienę vibracijos veikimo vertę $A(8)$ aštuonių valandų darbo laiko trukmei. Ši vertė išreiškiama per 8 valandų tarpsnį pagreičiu kaip svartinio dažninio efektinio vidurkio pagreičio, nustatyto trijose statmenose ašyse ($1,4a_{wx}$, $1,4a_{wy}$, a_{wz} sėdinčiam, stovinčiam darbuotojui), didžiausiąją efektinio vidurkio (*rms*) vertę arba didžiausiąją vibracijos dozės vertę (VDV) kaip nurodyta ISO 2631-1:1997 5, 6 ir 7 skyriuose, A ir B prieduose.

1.2. Veikimo vertė gali būti įvertinta apytiksliais skaičiavimais pagal gamintojų pateiktą informaciją apie naudojamos darbo priemonės skleidžiamą vibracijos vertę vadovaujantis skaičiavimo metodika arba matavimais.

1.3. Jūrų laivininkystėje vertinamos tik didesnio kaip 1 Hz dažnio vibracijos.

2. Atliekant matavimus, galima taikyti pavienių bandymų metodiką, kurios matavimo rezultatai turi parodyti mechaninės vibracijos veikimą konkrečiam darbuotojui. Taikoma metodika turi būti pritaikyta konkrečioms matuojamos mechaninės vibracijos charakteristikoms, aplinkos veiksniams ir matavimo prietaiso charakteristikoms.

3. Vertinant vibracijos veikimą, būtina ypač atsižvelgti į netiesioginį veikimą, kuris atsiranda dėl mechaninės vibracijos ir darbo vietos ar dėl kitų darbo priemonių sąveikos, kai mechaninė vibracija trukdo tinkamai naudotis valdymo įtaisais ar įvertinti prietaisų parodymus (rodmenis).

4. Vertinant vibracijos veikimą atsižvelgiama į netiesioginį veikimą, kuris atsiranda dėl mechaninės vibracijos ir darbo vietos ar dėl kitų darbo priemonių sąveikos, kai mechaninė vibracija mažina konstrukcijų stabilumą ar jungčių patikimumą ir kelia pavojų darbuotojų saugai ir/ar gyvybei.

5. Poilsio vietose visą darbuotojo kūną veikiančios vibracijos veikimas neturi viršyti verčių, nurodytų nuostatų 9 punkte.

TERMINAI, JŲ APIBRĖŽIMAI, SIMBOLIAI IR TAIKYMO PAVYZDŽIAI

Kasdienio veikimo vertė – bendroji kasdienio vibracijos veikimo vertė per 8 valandų darbo laiko trukmę, išreikiama vibracijos svertinėmis dažninėmis efektinio vidurkio (vidutinio kvadratinio – *rms*) pagreičio vertėmis, ir nustatoma taip:

$$A(8) = \sqrt{\frac{1}{T_0} \sum_{i=1}^n a_{wi}^2 T_i}, \text{ m/s}^2, \quad (1)$$

čia: a_{wi} – svartinis dažninis efektinio vidurkio vibracijos pagreitis i -uoju darbo proceso metu (ar i - oje operacijoje),

T_i – i -ojo laikotarpio (operacijos) trukmė sekundėmis,

T_0 – 8 valandų darbo laiko trukmė sekundėmis, lygi 28 800 s.

Kasdienio veikimo vertė darbo procese (operacijoje) – vibracijos veikimo vertė atskiroje darbo operacijoje, išreikšta svertiniu dažniniu efektinio vidurkio vibracijos pagreičiu, perskaičiuotu 8 valandų darbo laiko trukmei taip:

$$a_{wi,eq,8h} = a_{wi} \sqrt{\frac{T_i}{T_0}}, \text{ m/s}^2, \quad (2)$$

čia: T_i – i -osios operacijos trukmė,

a_{wi} – svartinis dažninis efektinio vidurkio vibracijos pagreitis i -uoju darbo proceso metu (ar i - oje operacijoje),

Veikiančios vibracijos dozė (VDV) – visą žmogaus kūną veikiančios vibracijos dozė 8 valandų darbo laiko trukmei, apskaičiuota pagal atskirais laikotarpiais ar atskirose operacijose nustatytas kasdienio veikimo svertines dažnines efektinio vidurkio pagreičio vertes ir tų laikotarpių trukmes. Vibracijos dozė metrais per sekundę $1,75$ laipsniu ($\text{m/s}^{1,75}$) apskaičiuojama taip:

$$VDV = \sqrt[4]{\frac{\sum a_{wi,eq,8h}^4 T_i}{T_0}}, \text{ m/s}^{1,75}. \quad (3)$$

1 pavyzdys.

Darbuotojas naudoja tris vibraciją sukeliančius įrankius, kurie veikia į jo rankas. Įrankių charakteristikos ir darbo su jais trukmė pateikta lentelėje:

Įrankis	Rankas veikiantis vibracijos pagreitis (a_{wi}), m/s^2	Darbo su įrankiu trukmė (T_i), val.
1	2,0	1,0
2	3,5	3,0
3	10,0	0,5

Reikia nustatyti, ar neviršijama *Ribinė kasdienio veikimo vertė* $A(8)$. Skaičiuojame taip:

$$A(8) = \sqrt{\frac{1}{T_0} \sum_{i=1}^n a_{wi}^2 T_i}, \text{ m/s}^2, \quad (1)$$

Išvada: rankas veikiančios vibracijos ribinė kasdienio veikimo vertė ($5,0 \text{ m/s}^2$) neviršijama, nes nustatytoji vertė yra $3,4 \text{ m/s}^2$.

2 pavyzdys.

Reikia nustatyti *kasdienio vibracijos veikimo vertę darbo procese (operacijoje)*, kai sąlygos tos pačios kaip ir 1 pavyzdyje. Skaičiuojame rankas veikiančios vibracijos pagreitį tiems atvejams, kai viršijamas leistinas $2,5 \text{ m/s}^2$ pagreitis.

$$A(8) = \sqrt{\frac{1}{28800} [(2)^2 * 3600 + (3,5)^2 * 10800 + (10)^2 * 1800]} = 3,4 \text{ m/s}^2.$$

$$a_{wi,eq,8h} = a_{wi} \sqrt{\frac{T_i}{T_0}}, \text{ m/s}^2, \quad (2)$$

$$a_{hw3,eq,8h} = 10 \sqrt{\frac{1800}{28800}} = 2,5 \text{ m/s}^2; \quad a_{hw2,eq,8h} = 3,5 \sqrt{\frac{10800}{28800}} = 2,1 \text{ m/s}^2;$$

Išvada: rankas veikiančios vibracijos leistinoji ($2,5 \text{ m/s}^2$) kasdienio veikimo vertė darbo procese (operacijoje) neviršijama nė vienu atveju, tačiau darbo su 3-iuoju įrankiu trukmė turi būti tik iki 0,5 val.
